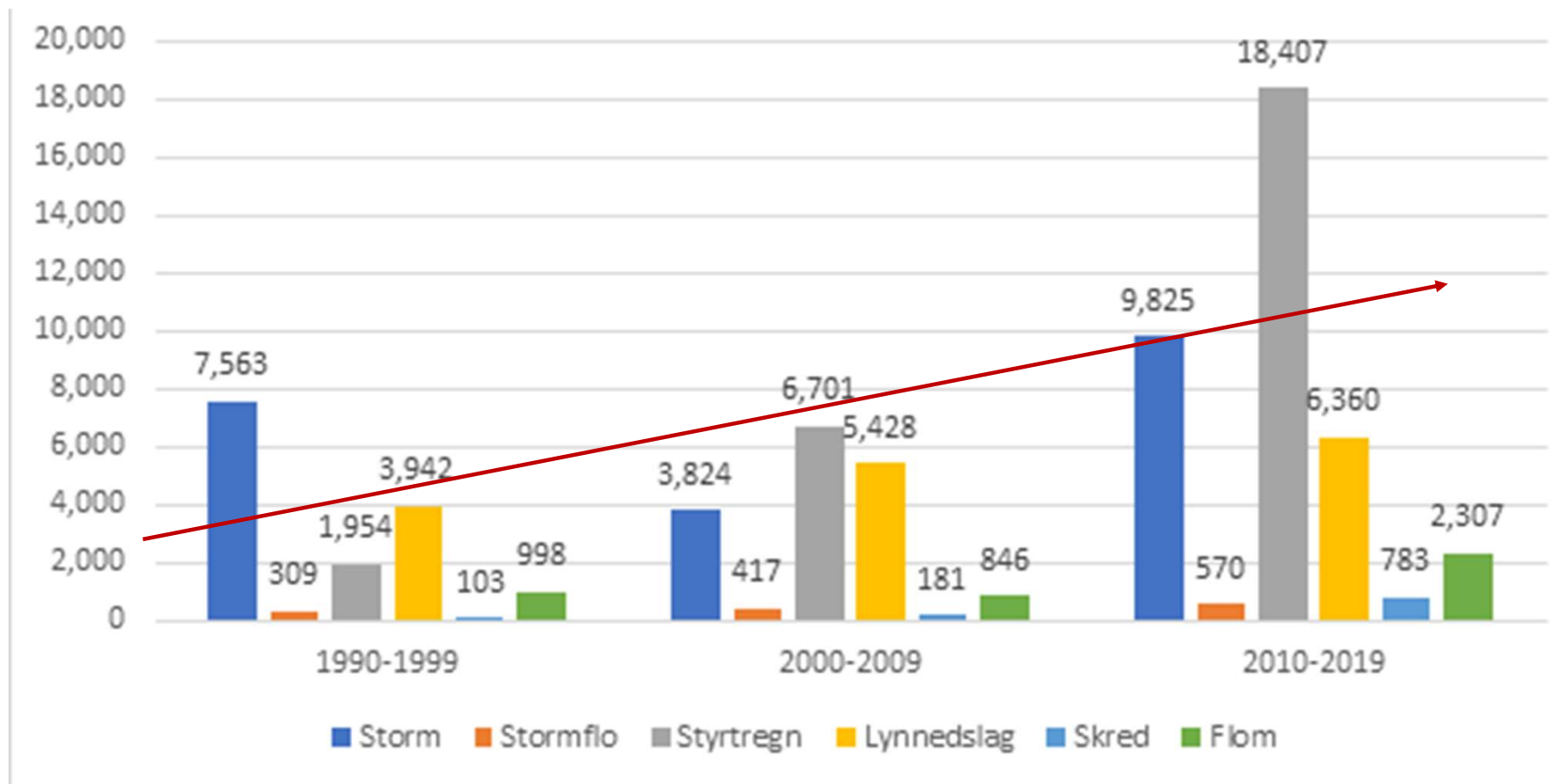

Stortingsmeldinger om klimatilpasning og flom og skred – hva betyr disse for kommunene?

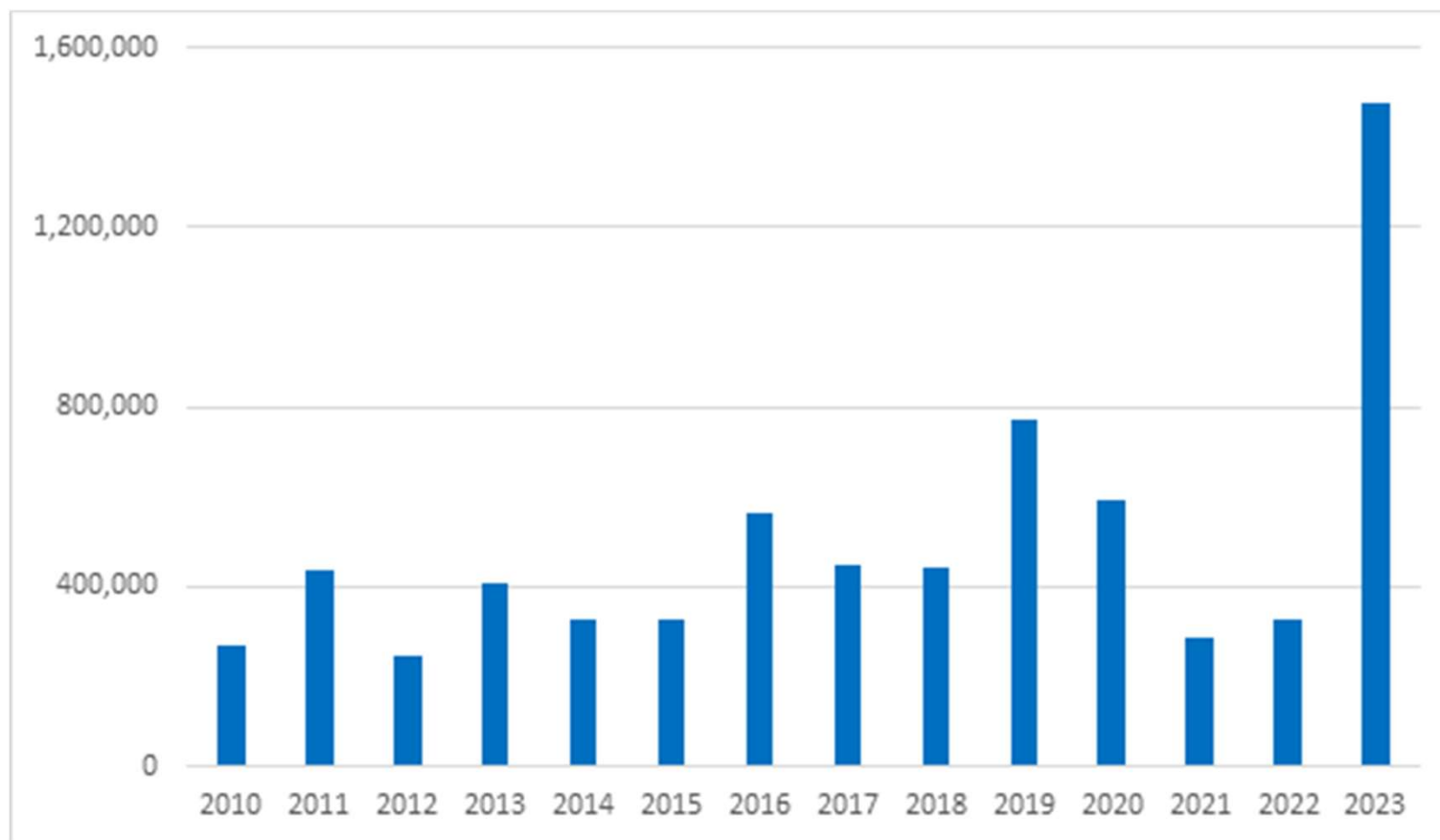
I hardt vær 7 mai – Kjetil Bjørklund KS

Økt risiko for naturskader

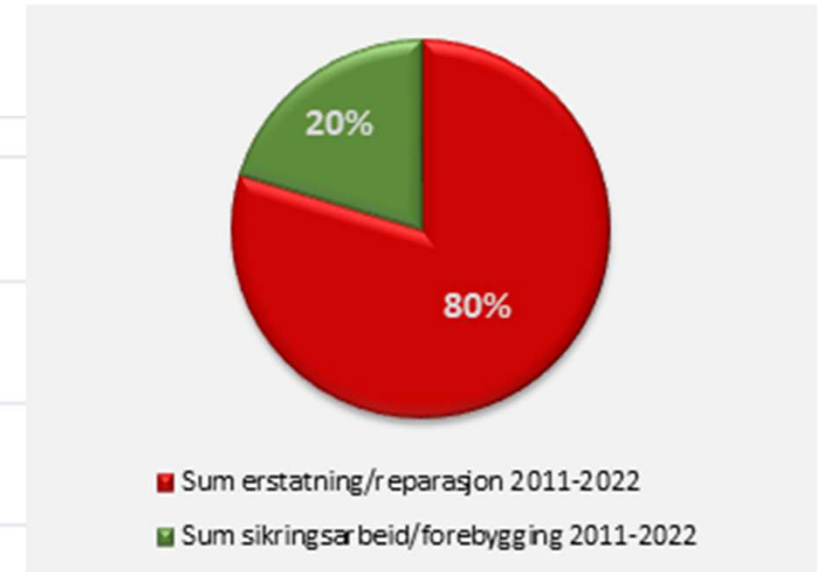
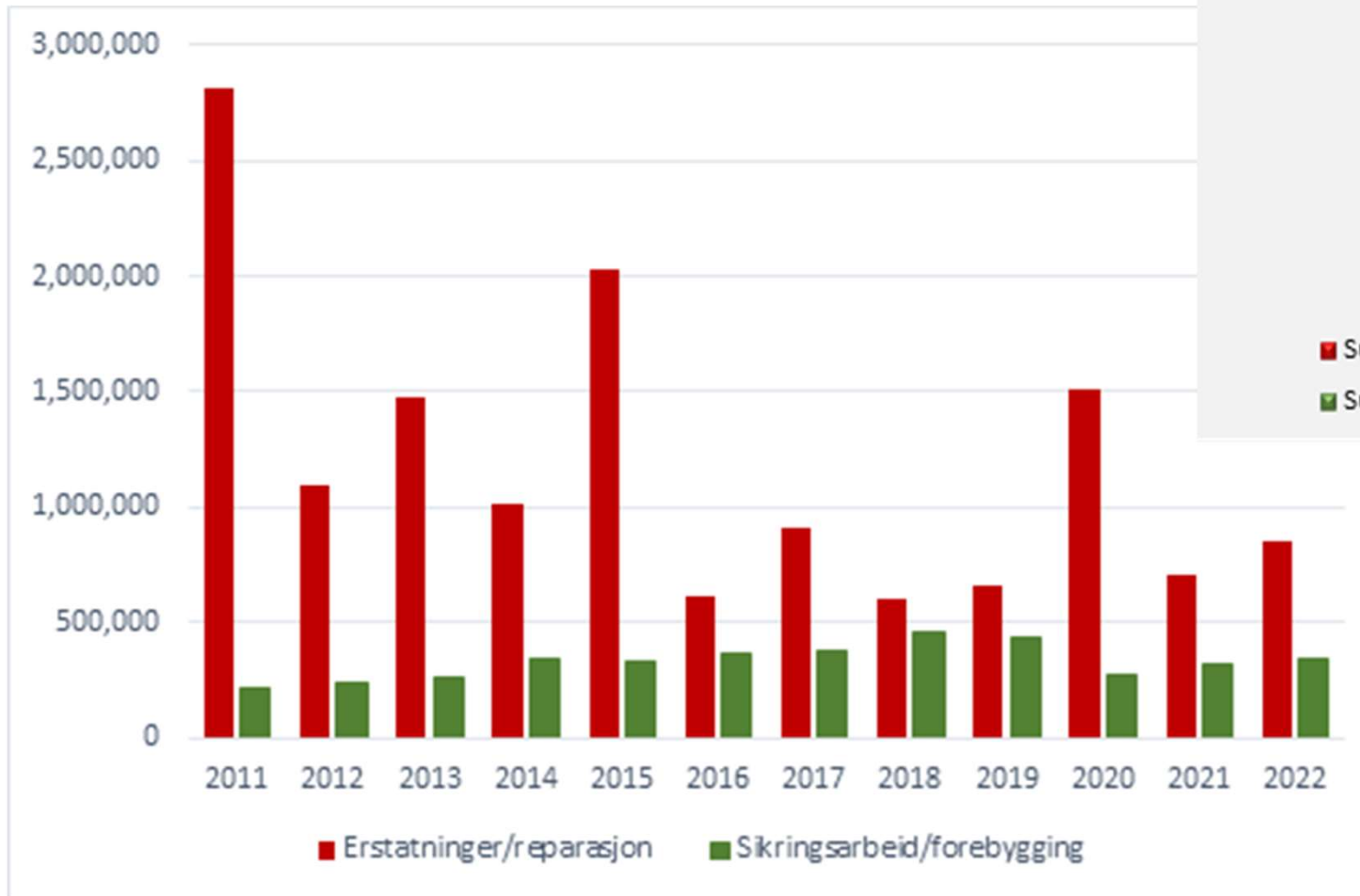
Årlig gjennomsnittlig antall naturskader per tiårsperiode. Kilde: Skadedata fra If, Finans Norge og Norsk Naturskadepool

Overvann – vanninntrenging i bygg

Vannskader på bygg som følge av vanninntrengning utenfra ved avrenning på bakken (ytre påvirkning) 2010 - 2023. Erstatningsbeløp i 1 000 kroner. Kilde: VASK, Finans Norge.

Forebygging i stedet for reparasjon

Reparasjon versus forebygging for flom og skred 2011 – 2022 i 1 000 kroner. Kilde: KS' sammenstilling

KS' undersøkelse om klimatilpasning 2021

Klimaet er i endring og kommunene oppfatter VANN i alle slags varianter som den største utfordringen i arbeidet med å tilpasse seg klimaendringene. Kommunene viser til at det mangler både folk og penger for å gjøre jobben.

Mer styrtregn vurderes som den klimaendringen som vil påvirke kommunene mest

Hele 70 prosent av kommunene har vurdert dette som største klimarisiko. Tilsvarende tall i 2017 var 59 prosent. Hakk i hel følger konsekvenser av økt nedbør generelt (64 prosent) og mer flom (60 prosent).

Klimaendringer i andre deler av verden vil påvirke norske kommuner

40 prosent av kommunene svarer at klimaendringer i andre verdensdeler vil i meget høy eller høy grad påvirke kommunene. Her har andelen nesten tredoblet seg fra 15 prosent i 2017 til 40 prosent i 2021. Det er rimelig å anta at denne økningen kan ha sammenheng med Covidpandemien og de mange eksemplene på brudd i grenseoverskridende verdikjeder.

Økonomi og bemanning mest utfordrende

Bemanning og kommunenes økonomi er de største barrierene i arbeidet med klimatilpasning. I undersøkelsen oppgir henholdsvis 74 prosent og 70 prosent at dette er de to viktigste faktorene som i meget stor grad eller stor grad utgjør en barriere. Dette er en økning på henholdsvis 14 prosent og 18 prosent fra 2017-undersøkelsen.

KS delvis hørt av Stortinget i behandlingen av klimatilpasningsmeldingen

- Handlingsplan for klimatilpasning
- Forståelsen av samspill mellom natur, klima og areal- og naturregnskap
- Avklaring av nasjonal overvannsmyndighet
- Kompetanseprogram for kommunesektoren
- Evaluere regionale klimatilpasningsnettverk og vurdere utvidelse til alle fylker

STORTINGET

Innst. 161 S

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Meld. St. 26 (2022–2023)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Klima i endring – sammen for et klimarobust samfunn

Til Stortinget

1. Sammendrag

I arbeidet med meldingen har departementet arrangert to innspillmøter. I det ene møtet deltok offentlige aktører. I det andre deltok forskere, næringslivsaktører, frivillige organisasjoner og interesseorganisasjoner. I tillegg mottok Klima- og miljødepartementet rundt 60 skriftlige innspill. Mange av innspillene la vekt på at det haster med handling og økt innsats for klimatilpasning, og at det trengs bedre samordning og styrket finansiering. Naturens bidrag og verdien av naturbaserte løsninger for klimatilpasning ble også trukket frem av

I. Stortinget ber regjeringen vurdere å utnevne en koordinerende nasjonal overvannsmyndighet.

Innen **ansvar og finansiering** av **overvannshåndtering** mener KS det er behov for å:

- *Å avklare en **nasjonal overvannsmyndighet***

KS registrerer at meldingen ikke omtaler dette til tross for at omfanget og kompleksiteten til overvannshåndtering tilsier et behov for én koordinerende nasjonal myndighet som kan sikre samordning og ivareta de mange forutsetninger som overvannsutvalget la til grunn i 2015, og som danner grunnlag for at kommunene skal kunne ta et større ansvar. **KS' medlemmer** har over tid gitt en tydelig tilbakemelding om at fraværet av én, overordnet nasjonal overvannsmyndighet gjør kommunens arbeid med forebygging, akutt skadehåndtering og reparasjon i ettertid **unødvendig komplisert og tidkrevende**.

IV. Stortinget ber regjeringen, i samarbeid med KS og relevante utdanningsinstitusjoner, vurdere opprettelsen av kortere modulbaserte kompetanseprogram for kommunesektoren for å styrke fagkompetanse innen klimatilpasning.

Innen **kompetanse og kapasitet** mener KS det er behov for å:

- *Styrke utdanning for **relevant fagkompetanse** innen bl.a. planlegging, geologi, hydrologi, økologi og VA- sektoren*

Meldingen omtaler i liten grad kompetanseutfordringer. KS mener at det må være et nasjonalt ansvar å sikre at landet har tilstrekkelig tilgang på nødvendig kompetanse. De minste kommunene har oftest de største problemene med å få tilgang på nødvendig kompetanse. Det er ikke nødvendigvis riktig at hver kommune skal besitte kompetanse, der det faktisk også kan være nasjonale kapasitetsbegrensninger. 6 av 10 kommuner finner det vanskelig å rekruttere ingeniører og sivilingeniører. 35 % av kommunene mangler planfaglig kompetanse (**KS' arbeidsgivermonitor 2023**).

V. Stortinget ber regjeringen høste erfaringer fra pilotprosjekt med opprettelse og drift av regionale klimatilpassningsnettverk, og vurdere å utvide ordningen til alle fylker.

Innen **kompetanse og kapasitet** mener KS det er behov for å:

- *Opprette og finansiere drift av **regionale klimatilpassningsnettverk** i alle fylker (samarbeid mellom SF, FK og KS regionalt) etter mal fra Klimasats*

Det er behov for et systematisk kompetanseløft i alle fylker med nettverk **som ikke bare tar for seg ROS-analyser som beskrevet i meldingen, men også omfatter en bredere og mer helhetlig tilnærming til klimatilpassning.** I dag har **kun tre fylker** i samarbeid mellom Statsforvalter og fylkeskommune egne nettverk for klimatilpassning.

KS nettverk for klimatilpasning

#1	#2	#3	#4
2015-16	2017-18	2019-20	2022-23
Rælingen Aurskog- Høland Fet Nittedal Lørenskog Oslo Asker Bærum Lier Røyken Gjøvik Skedsmo Nesodden Ås Frogn Oppegård Trondheim Bergen Osterøy Drammen Nedre Eiker.	Fredriksta d Asker Bjerkreim Gausdal Ibestad Klæbu Kvinesdal Kåfjord Lesja Lier Lom Lørenskog Meldal Melhus Nes (bu) Nittedal Nord-Fron Oslo Skedsmo Tromsø Trondhei m	Aurland Gulen Hadsel Indre Østfold Kvam Lærdal Ullensvang Vaksdal Vinje Årdal	Ulstein Ulvik Eidfjord Haugesund Karmøy Utsira* Eigersund Rendalen Hemsedal Gol Moss Sarpsborg Asker

Foto: Ole Jørgen Grann, KS

Våre forventninger til stortingsmelding om flom og skred

- **Ansvar**
 - Ressurser må følge ansvar
 - De statlige etatene med roller innenfor naturfareområdet må fungere koordinert
 - Utfordringene løses ikke i retningslinjer, forskrifter og tilhørende veiledere fra ulike statsetater med begrenset delansvar. Tiltaksgjennomføring
- **Bruk pengene fornuftig**
 - Heve standard på anlegg til å tåle økt ekstremvær
 - Skjønnsmidler til gjenoppbygging må ta høyde for heving av standard
 - Naturen må ha nok plass
- **Kompetanse**
 - Sikring av nødvendig kapasitet på veiledning og oppfølging på regionalt nivå i NVE
 - Fylkeskommunenes veiledningsapparat har potensiale
 - Regionale klimatilpasningsnettverk i alle fylker
- **Må øke innsatsen betydelig for å sikre og trygge våre lokalsamfunn**
 - Forebygging virker og er lønnsomt

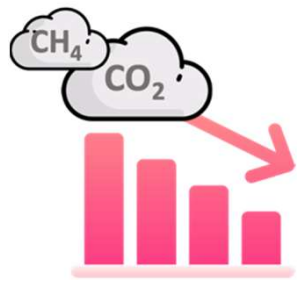
Men alt henger som kjent sammen med alt – samspillet må fungere

Brendehaug m.fl. 2021

- Evnen til å se klimagassutslipp, biologisk mangfold, klimatilpassing og energiomstilling i sammenheng
- Vestlandsforskning: manglende samspill mellom ulike politikkområder

Tiltak mot natur- og klimakrisen må skje samtidig og i sammenheng

Reduksjon av klimagassutslipp

Klimatilpasning

Bevaring av biologisk mangfold

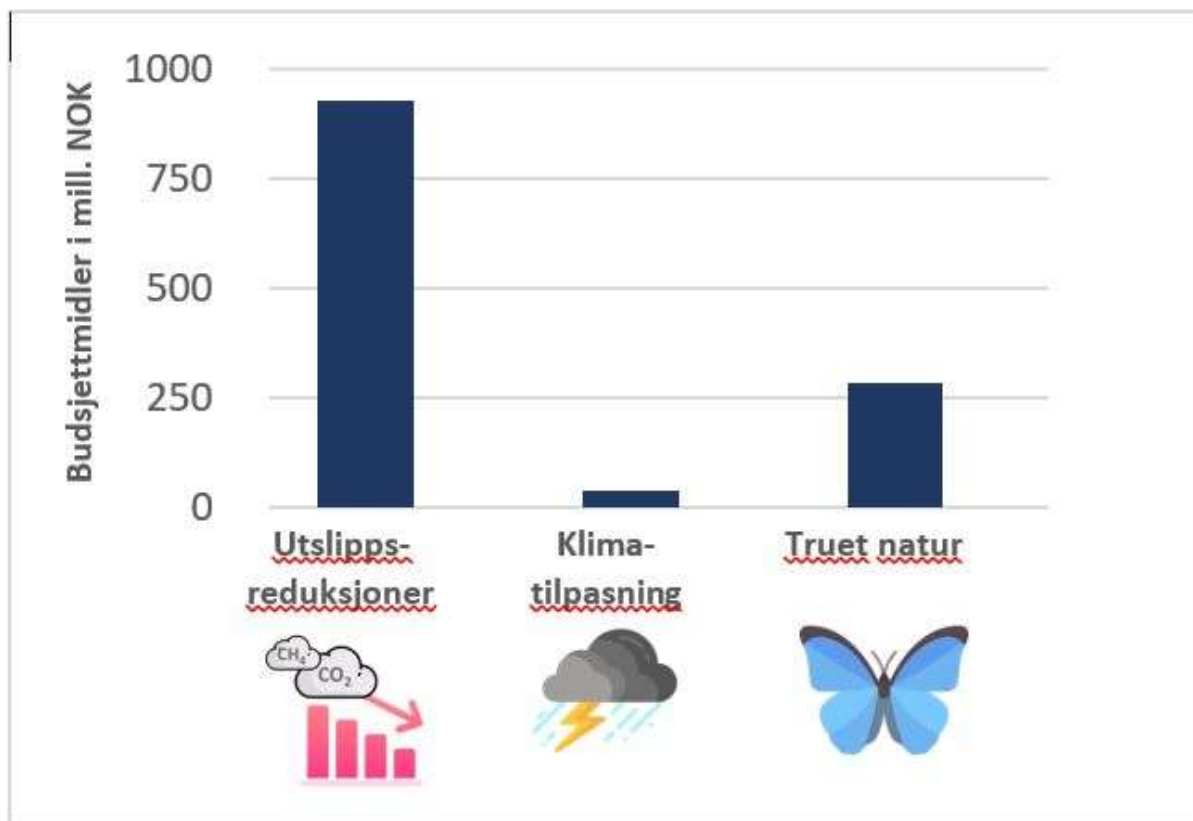
Energiomstilling

Positivt samspill - Bevare myr og annen våtmark

- Positivt samspill mellom biologisk mangfold, klimatilpasning og karbonbinding.
- Ivaretar karbonlagring og leveområder for planter og dyr, og opprettholder robusthet mot flom.

Tilskudd til utslippsreduksjoner, tilpasning og natur (2016-2021)

Klimasats 931 mill

Klimatilpasning 38 mill

Naturmangfold 286 mill

Politikkområder med ulike vilkår for å lykkes

Kunnskapsutvikling i KS for våre medlemmer

KS' arbeid med klimatilpassning i kommunesektoren 2008-2019 for å drøfte veien videre

Mars 2019

insam

En sammenfatning av rapportene
Hva betyr rapportene

CIENS

Forskningscenter for miljø og samfunn
Oslo Centre for Interdisciplinary Environmental and Social Research

Samspeleffekter i lokal miljø- og klimapolitikk

Synergier og konflikter ved tiltak for reduksjon av klimagassutslipp, vern og varetagning av biologisk mangfold, klimatilpassing og energiomstilling

Elvind Brendehaug, Kyrre Groven, Torbjørn Selberg og Carlo Aali

VESTLANDSFORSKING

Bærekraftig arealbruk innenfor rammen av lokal selvstyrelse

Trond Simensen^a, Nikolai Winge^b, Fredrik Holth^c, Erling Barton^d og Gro Sandkjær Hanssen^e

TEMBERHETINSTITUTTENE
^aNorsk institutt for naturforskning
^bHolth & Winge AS
^cBy- og regionforskningsinstituttet NIBR, OsloMet – Storbymetropolregionen
^dOPFORAUGVEIENS BEREGNINGSENHET
^eKS, Kommunesektorens interesseorganisasjon
OPFORAUGVEIENS REISEBAND
Janicke Gjøver
KONTAKTPERSONER I KS OPFORAUGVEIENS BEREGNINGSENHET
Halvor Dahle Lægred

August 2022

HOLT & WINGE

SYNERGIER OG KONFLIKTER I LOKAL MILJØ - OG KLIMAPOLITIKK

Positive og negative samspilleffekter mellom:

- Reduksjon av klimagassutslipp
- Klimatilpassing
- Bevaring av biologisk mangfold
- Energiomstilling

Og mer er på gang...

Skriftlig innspill

Innspills-
møte KLD
Muntlig notat

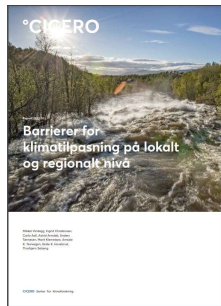
2022
Landsstyre
Hovedstyre
Fylkesstyre
Arendalsuke
KS.no

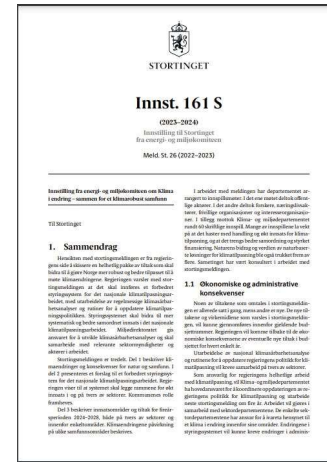
Analyse av
meldingen
KS hørt?

Skriftlig
innspill

2023

2023
Vedtak relevante for
KS/kommunesektoren
 Videre interessepolitisk
arbeid 2024-2027

Høring
energi- og
miljø-
komiteen
Muntlig
notat

2024

2019-2021

2.4 Innsatsområder og tiltak i det tverrsektorielle klimatilpasningsarbeidet

2.4.1 OVERVANN (s.7)

- Gebyrmodeller og lov- og forskriftsendringer ila 2023 tas til orientering (s. 6 -8)
- *Komiteen* viser til **innspill fra KS** om at det er behov for å definere overvann og overvannsanlegg i vass- og avløpsanleggsloven i stedet for forurensningsloven. Formålet er blant annet å unngå det objektive ansvaret for skade forårsaket av avløpsanlegg.
- *Komiteen* mener dette er et interessant innspill, og forventer at regjeringen utreder dette i oppfølgingen av stortingsmeldingen.